

Учітеся брати мои
Думайте читайте

И чужому влучайтесь
Своего не цурайтесь.

СВОБОДА

„Въ своей
хатѣ
своя правда“

И сила
и воля“
Шевченко.

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУССКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУССКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА“.

Рѣкъ III.

Шамкинъ, Па. Четвергъ 5-го Вересня 1895

Число 26.

Шамкинъ 5 вересня.

Конецъ.

Родимці!

Нашъ хитрый сусѣды користаючи зъ щирости и доброты нашего сердца, взяли нашу працю и насъ за се теперь безрозумными называютъ зѣ злости: що на будуче не можуть такъ робити якъ колись.

Я вѣрный сынъ Руси о пяти повторяю ту ю насъ мѣшку нашихъ недображелачихъ намъ сусѣдовъ, съ тою святою гадкою, що бы мы уже разъ переконали ся о нашихъ похибкахъ и недостаткахъ, а взялись до лѣплени и преукрашения власной хаты, а не чужу мафти и приоздобляти, тай ще за се бути выставленными на смѣхъ та на поталу цѣлому цивилизованому міру.

Уже давно звернуло съ полудня; уже мы Русины не вѣдь вчера въ Америцѣ, уже часъ мати свой разумъ для себе и рускій грѣхъ обернути на руску справу и стати на путь праведныхъ патриотѣвъ Русинѣвъ, а не сидѣти на соймищахъ нечестивыхъ и на судѣ обсуажакчихъ немилосердно и насмѣвающихся ся за наше добро, больше намъ не сидѣти! но въ законѣ Господнемъ поучатися день и ноцъ. Познаймо той законъ, тое боже право, переймѣмъ ся нимъ, и послѣ него поступаймо! Послѣ божого закона маємо користати зъ тыхъ дарѣвъ якими насъ надѣлили.

Богъ давъ Русинови разумъ, волю, добре, благородне серце, силу и терпѣливость до працѣ. Чому все тое вѣддаемо на користъ чужому, а о себе не дбаемо? Чому ще и по днесъ хоть звернуло ся съ полудня — есть богато Русинѣвъ, що заповняють своими грѣшми чужу касу и подѣ чужою фанкою парадують по улицяхъ, а до своего руского братства то вступити не хоче, руску газету въ дома не тримае бо „knoter“ — словакъ смѣявъ бы ся зъ него. Де разумъ? де народне по-

чуте? де народна честь? де любовь къ своему?

Гей братья Русины, встаньте вже разъ зъ проклятого и вѣкового сну байдужности, раболѣпия! Скиньте луску облуды зъ вашихъ очей, згадайте славу минувшости, правдѣдовъ нашихъ, подивѣйтесь въ якомъ пониженю знаходиться ся рускій народъ! Горѣ имѣемъ сердца и придивѣйтесь ся що за свѣтла будучность жде насъ, сли мы будемо мати свой разумъ для себе, особенно тутъ въ Америцѣ, де каждому дана есть повна свобода розвивати свои душевны и физичны здѣбности въ свое власне добро и кресати собѣ и внукамъ кращу будучность.

Повинуємо ся закону божему, користаймо зъ даною намъ свободы, берѣмъ ся всѣ а всѣ Русины разомъ працювати коло власного добра: просвѣты, получени своей долѣ и забезпечени свѣтлой будучности для грядущего поколѣня въ Америцѣ. Хоть днесъ ще работа коло здвигнення руского западу до поступу, науки и добра — йде слабымъ крокомъ и пейяво, всетаки за старанемъ русскихъ патриотѣвъ маємо свои руски братства и не треба намъ пхатися до Словаковъ, Поляковъ, Чехѣвъ, на коли есть свое питоме, рѣдне. Чи то разумъ йти до чужихъ, де зъ нашего смѣются, кланяти ся, стоячи подѣ дверми якихъ тамъ „Jednot“ або народного словацкого „Spolku“ и стукати просити о принятіе, накопи есть свой рѣдныи „Народный Рускій Союзъ“, де каждой хвилѣ можешь ся Русине зголосити. Тамъ ты охочо приймуть, щиро привѣтають, по рѣдному заговаряють, братню руку подають, розважуютъ, порадають, добру навчатъ. Чи се разумно предплачувати, и тримати чужі газеты писані незрозумѣлою для нашего человека мовою, а на свою газету анѣ цента не хотѣти дати? Чи не заслуге такой человекъ на погорду и зневагу, що своего рѣдного цураеть ся, а до чужого претъ-

ся, хоть его и вѣдпихаютъ и насмѣвають?

Родимці!

Крайна пора, послѣдныи вже часъ мати народну честь и не дати щобъ другій зъ насъ смѣявъ ся. Покажѣмъ що у насъ есть свой разумъ и ще який. Даймо познати наасмѣвающимъ ся зъ насъ, яка въ насъ сила накопи для себе, а не чужимъ станемо робити. Станѣмо простое всѣ разомъ и руки до працѣ приложѣмъ и нашихъ вороговъ въ ихъ народной працѣ доженемо, хотяи они стали до работы ще зъ зарины а мы по полудни. Доженемо тымъ способомъ накопи будемъ мати свой разумъ и свой грѣхъ для себе, накопи въ каждомъ плеиѣ буде сильне руске братство, накопи всѣ а всѣ руски братства будутъ въ „Союзѣ“, накопи не буде ани одного Русина, который бы не бувъ членомъ „Союза“, накопи каждый Русинъ читати-ме „Свободу“, тодѣ будемо „Народный Дѣмъ“ — тодѣ и мы посмѣемъ ся надъ кимъ хоть познѣйше, але за те сердечнѣйше.

Гр. Гр.

Нашѣ школы въ Америцѣ.

Найважнѣйшою институцією по церквѣ — есть безперечно школа. Церковь и школа се двѣ сестры: старша и молодша, котрой, если хотять мати будучность — мусять разомъ ити, и доповняти себе взаимно. Якъ кожда церковь, если хоче стати рѣдному матерекъ своихъ дѣтокъ, повинна бути народною, значить: зрозумѣлою для своихъ дѣтей и мовою и обрядомъ, — такъ зновъ школа, та молодша сестра церкви, що мае на цѣли выховати молоде поколѣне, сынѣвъ и дочокъ церкви народныи, мусить бути такою народною. Въ той способъ понимаютъ и церковь и школу усь народъ въ Европѣ — и въ той только способъ треба бы намъ сю справу понимати и въ Америцѣ. Однакожь годѣ не числяться зъ обставинами жити, зъ обставинами територіальными, зъ

обставинами, котри творять Америку — Америкою.

Наші патриоты, люде найщирѣйші, найлѣпшихъ намѣровъ, — не розглянувшись въ державныи вѣдносинны Сполуч. Державъ, позакладали свои лислы, свои парадіальныи школы, такы, якы были въ 60. рокахъ въ Галличинѣ. Не только мы самы Русины такъ робили. Робили се и всѣ славянскыи народы въ Америцѣ, а навѣтъ высококультурный Нѣмцѣ, тай и нынѣ ще всюды суть школы такъ званы: парохіальныи.

Поставмо собѣ два питання: Чимъ суть школы парохіально-народныи для певной народности въ Америцѣ? А чимъ суть публичныи школы для певныхъ народностей, и для жити въ Америцѣ въ загалѣ?

Народности, передовѣмъ славянскыи, котры мы хочемо взяти на увагу — зайшовши въ Америку поставили собѣ за девизъ: берегчи свои церкви, свои народности, черезъ организацію на поли народномъ и экономичномъ. Средствомъ до сего мала бути своя питома, народна школа. И та школа мала стати забороломъ, противъ ворожихъ элементѣвъ, що силомоцъ втискали ся въ дома и умы молодшого поколѣня. И справдѣ — народна школа принесла для народностей славянскихъ великыи користи зъ боку національного. Не будь ихъ — не стало бы нынѣ Славянъ въ Америцѣ, не булобъ нѣ одной славянской часописы, не почувбы нѣхто славянского слова. Але чи змогли и народныи школы оперти ся культурному впливови американскому — зъ его англійскою мовою — то знову друге пытане. Бізнесъ, сей чинникъ житейный, который наказуе забути човѣчкови до якои вѣлы народности належить — бізнесъ, що принявъ загално мову англійску и зробивъ зъ човѣчка одиницю, котра бореть ся о иснуванѣ, а не о питанѣ національнѣ, побѣдивъ все. Зѣ всѣхъ людей, до якои бы они народности не належали зробивъ сей

„бізнесъ“ людей працѣ, котры борють ся о свое иснуванѣ, а въ той борбѣ зовѣмъ забувають, до якои они народности належать. Головнымъ чинникомъ въ той борѣбѣ есть мова, а звѣстно, що въ бізнесѣ оплачуе лишь мова англійска въ Америцѣ. Не знаешь той бесѣды, то и на бресѣ не знайдешь работы, а не то въ сторѣ. Кромѣ англійской бесѣды потреба еще и того систему наукового, якого выключно Америка потребуе. Науковый системъ въ американскихъ публичныхъ школахъ, въ тыхъ школахъ, котры Сполученыи Державамъ только честь приносятъ — есть стисло припоровлений до жити.

Публична школа американска, се докладне приготование молодого поколѣня до жити, до той прозы житевой, котра становить жите човѣчка. Народныи школы не могли встояти противъ могучого впливу американской культуры и нынѣ бачимо, хоть бы на нашихъ братьяхъ Полякахъ, що они, помимо своей горячои любви до своего рѣдного, повили своепитоме, свое рѣдне теряють, а надыхуютъ ся духомъ американскимъ, духомъ жите дѣйстного. Здавалобысь, що справа, котру мы хочемо навести малои ваги, однакожь на нашъ поглядъ се справа великой ваги: дѣти польскыи ходять до польской школы — на павзахъ розмовляють всѣ по англійски.

Що се значить? Значить: нынѣ уже народна — парадіальна школа не въ силѣ стати опоромъ загалному, культурному впливови який напуе въ цѣлой Америцѣ.

Школа парохіальна ще хорѣе и тымъ, що при недостаткахъ матеріальныхъ не въ силѣ подати того достаточного, наукового корму, тыхъ средствъ, якы въ силѣ подати даржава — публична школа.

(Дальше буде.)

SVOBODA
(LIBERTY.)
Weekly Paper

The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken.

Published at 144, South Franklin str; Shamokin, Pa. of each week by the Svboda Publishing Co.

ADVERTISING RATES:

One inch per annum...\$ 10.00
„ „Six months. „ 6.00

All communications should be addressed to:

„Svboda“ Printing Office
144 S. Franklin, str.,
Shamokin, Pa.

Предплата річна2.00
До старого краю..... 3.00

Всѣ дописи и гроші про-
симъ высылати подъ адресу:

To „Svboda“ Printing Office

144 S. Franklin, str.
Shamokin, Pa.

Наша газета выходитъ по
тѣмъ же днямъ въ Четверъ.

Entered the post office at
Shamokin, Pa. as second
class mail matter.

УВАГА.

Хотѣи приступити до „Со-
юза“ най посылають вступ-
не и мѣсячне до касіера.

Mr. Gr. Chylak
Olyphant Pa.

И увѣдомити секретара
подъ адресою.

Rev. Nestor Dmytriw
Mt. Carmel, Pa.
P. O. Box. 599.

ОДОЗВА.

БРАТЯ РУСИНЫ!

Удаемось до Васъ зъ свя-
тою просьбою. Мы порѣши-
ли будувати у себе святы-
ню, нашу святу руску цер-
ковь, ту твердиню, котра
забезпечаетъ намъ нашу вѣру
и нашу народность на чу-
жой землі. Насъ ту не
богато, а будова церкви, якъ
вы сами знаете, великій су-
и коштує. Для того дума-
емо до нашихъ русскихъ,
щирыхъ сердецъ, щобъ схо-
тѣли насъ допомогти, щобъ
схотѣли скинутись по кіль-
ка центовъ на ту високу
цѣль, и зобрані гроші пе-
реслати на адресу:

Peter Lepak
811 Canal Str.

ELMIRA, N. Y.

Недѣля въ Америцѣ.

Сонце ясными своими лу-
чами освѣтляе, огрѣваетъ и
оживляетъ наше мѣсто. Лю-
де поспѣвали собѣ въ тѣни,
укрылись передъ лучами
свѣтла сонѣчного, мовъ бы
хотѣли укрыти свои сердца
передъ лучами свѣтла со-
нѣчного. Панъ Богъ сотво-
ривъ все на свѣтѣ и все
мудро устроивъ для свои
хвалы и на пожитокъ лю-
дей — тай и недѣлю аме-
риканьску певно Вонъ со-
творивъ, але якъ сотворивъ?
розумѣе ся, що по амери-
каньски. Цѣкаво сотворивъ!

Если церковь есть выра-
зомъ побиности; певного
нероду, то вже американь-
ска церковь найпобиностѣй-
ша зъ нихъ усѣхъ. Ту нема
державной религій; всяка
религій дозволена. Жидъ,
Поганинъ, Магометанецъ,
Католикъ, Реформаторъ,
Протестантъ, Унѣтъ, Мен-
нонѣтъ, Мормонъ, Квакеры
и прочи инші, все то доз-
волено и все то разомъ, все
то въ парѣ йде, зъ рѣвными
правами, и можуть свого бо-
га (Бога) на свой способъ
хвалити, величати. Нѣгде
на свѣтѣ нема тоі рожноро-
дності религійного визна-
ня, нѣгде на свѣтѣ нема
столько ревныхъ и запаль-
чивыхъ приклонниковъ бі-
блии, тай нѣгде на свѣтѣ не
впливає столько педрихъ
датковъ до касы церковной,
або до касы священниковъ,
якъ въ Америцѣ. Всюды
церкви, всюды дома молит-
вы — нѣгде на свѣтѣ незнай-
дешъ стольки рожнород-
ныхъ храмовъ Божихъ, якъ
въ той країнѣ вырозумѣле-
сти, волѣ и свободы

Якъ американецъ встане
въ недѣлю рано зъ лѣжка,
то перша его робота: поди-
витись, чи красно на дворѣ,
чи вонъ годенъ сухою ногою
зайти до церкви. Але хотѣ-
бы и дощ падавъ, гремѣло
и снѣгъ лѣшивъ, вонъ му-
ситъ бути въ церквѣ. Цѣ-
лый тыждень вонъ и не ду-
мавъ о церквѣ, цѣлый тыж-
день вонъ може и не моливъ
ся, але недѣля есть на те,
щобъ вонъ, его жѣнка и дѣ-
ти зъ молитвословомъ подъ
пахомъ переспацировались до
церкви. Всѣ въ недѣлю въ
церкви. Дуже побиностѣй лю-
де! Але заглянь до церкви,
тай придиви ся той побино-
ности. Панички, поубира-
ни посли найпокипной моды,
стрѣляютъ очками на про-
тивну сторону — на хлоп-
цѣвъ; обмовляютъ своихъ
сусѣдокъ, або подивляютъ
густовну сукню богатої па-
нѣ. Мушны критикуютъ
панѣ, роблять свои злобні
уваги, а проповѣдникъ кри-
чить — трохи зъ шкору не
выскочить. Чи думаете, що
запаливъ ся такъ вѣчнымъ
спасенемъ душъ, тыхъ такъ
пекно поубираемыхъ душъ?
Дежъ тамъ, вонъ кричить,
щобъ заплатили ему, бо ма-

ло платять, а вонъ не має зъ
чого жити. Прецѣнь рядъ е-
му пенсїи не дає — вонъ ро-
бить свой бізгесъ на свою
власну руку. Кричить, що
не мѣра, щобъ люде до цер-
кви ходили, а американецъ
волить малый злочинъ по-
повнити, якъ бы мавъ въ
недѣлю церковь опустити.
Се прецѣ належить до
доброго тону.

А щожъ роблять въ недѣлю
панове американецѣ, якъ не
мають церкви? Скуку треба
конечно чимъ выповнити!

„Шѣсть днѣвъ робити, се-
мого водпочивати“ — навѣтъ
свѣте письмо каже.

Тап американецѣ зрозу-
мѣли тѣ слова до йоты. Въ
недѣлю потяги не ходять,
анѣ омнѣбустъ, анѣ кори-
бель. Всѣ skleпы, шинки,
реставрації подъ великою
карою мусять бути цѣлый
день замкнені, хѣба за-
тылками можна (?) вхо-
дити, але то толькы доб-
рымъ приятелямъ. Деку-
ды нѣ молока, нѣ цыгара
не достанешъ. А про кон-
церты, прогульки и прочі
забавы, най нѣкому и не
снить ся. Гробова тишина
має панувати въ недѣлю,
такъ гласить дотычний па-
раграфъ права о спочинку
недѣльномъ. Будъ удовле-
вѣний чоловіче, що позво-
лять тобѣ въ недѣлю въ пе-
чи затопити тай де що зва-
рити, бо декуды и сего
взбороняють; взбороняють
всякі проходы, хѣба лѣшь
до церкви, и то вольный край,
край свободы. Декуды збо-
роняють навѣтъ, щобъ мужъ
свои жены не поцѣловавъ.
Най Богъ боронить. Особли-
во — елибъ се польскій
ксьондзъ зробивъ. Справдѣ,
здаєсь, що подурѣли були
люде подъ ту хвилю, що та-
ки закони писали, бо дѣй-
сно законы дурні. Въ не-
дѣлю цѣла Америка, нена-
че тихій сумный, гробъ.

Такъ оно на дворѣ, а якъ
въ хатѣ?

Сидить собѣ побиностѣй
американецъ, въ своимъ
„парльорѣ“ колыше ся на
креслѣ, ноги выставивъ по-
надъ два кресла, курить цы-
гаро за цыгаромъ и плує
за образъ. А вжежъ нѣгде
правды дѣти, американецѣ
допрывадили въ плютю до
перфекції, якъ найлѣпшій
стрѣлецъ. Чижъ и се не есть
гарною забавою? Въ ряды
годы загляне побиностѣй аме-
риканецъ до другого покою,
щобъ потягнути собѣ здо-
рово зъ великою фляшки. А
жѣнка якъ? Она въ подоб-
нѣсенскій способъ въ недѣ-
лю забавляе ся. Колише ся
на креслѣ, тримає въ руцѣ
книжку до молитвы — якъ
трафить ся айришка, то до
фляшки загляне частѣйше
ще, якъ мужъ, и тѣшитъ ся
гадкою, що вечеромъ поба-
чить приятеля дому. А доч-
ки? Тотѣ бѣгаютъ вѣдь цер-
кви до церкви, особливо ве-
черомъ въ товариствѣ сво-
ихъ товарищѣвъ.

Отъ се американьска не-
дѣля! Нѣколи больше не-
чуже ся чужимъ Русинъ въ
Америцѣ, якъ въ недѣлю.
Вонъ любить собѣ бѣдолаха
полежати на муравѣ подъ
лппою, попоѣвши здорово
пирогѣвъ съ сметаномъ тай
каши молочной, — а ту що
— хѣба фляшка віски, та-
кекъ пива! Такъ выглядає
Недѣля въ Америцѣ.

За Др. Брізінгеромъ
написавъ П.

Не полеміка але наука.

Мы вже въ програмѣй
статѣ нашой часописи вы-
разно зазначили, що въ нѣ-
яку полеміку вдаватись не
будемо и елибъ не обовя-
зокъ нашѣ стати въ оборо-
нѣ народнои чести, мы бы
и тыхъ колька словъ не бу-
ли сказали, котрі мы были
змушені послати на адресу
польской часописи „Polak
w Ameryce“. Мы и не ду-
мали, що знайде ся яка поль-
ска часопись, котра бы хо-
тѣла посередно забрати го-
лосъ въ нашой справѣ. Але
мы перечислили. О скіль-
ко намъ звѣстно ажъ двѣ
часописи польскі „Jutrzen-
ka“ и „Jednosc“ заглялись
нашою часописею а „Jutr-
zenka“ навѣтъ помѣстила
обширну вступну статью
подъ заголовкомъ „Unici i
Polacy“ въ числѣ 34 зъ 21
серпня. Про змістъ сеп-
татѣ не станемо довго роз-
водитись — она яскравыми
красками малює водносини
(польского) клеру до руско-
го такъ въ Галичинѣ, якъ и
ту въ Америцѣ. Але не на-
ша рѣчь додавати до сихъ
терпкихъ словъ правды, я-
кого нибудь перцю. Мы ли-
шаемо обектовному розсу-
дови тымъ, до котрыхъ сло-
ва терпкои правды зверне-
ній. — Намъ потреба бы рѣ-
шучо водповѣсти на конце-
вый уступъ „Unici i Polacy“
въ котромъ авторъ чѣпає ся
завѣщъ не поклоняно на-
шого мало-русского языка,
якимъ писана „Свобода“. На-
вѣтъ не знати вѣдь чого
починати науку „Jutrzenka“
— Вѣдь азбуки вже рѣ, бо
видно, що редакция азбуку
знає, — если читаетъ нашу
„Свободу“. — Граматики
учити годѣ, — бо за мало
мѣсяця въ нашой часописи.
Учитѣ литературы малоруско-
го, такожъ якось нѣяково,
бо кто знає про цѣлый
циклъ нашихъ докторѣвъ
фільзофіи и теологій, пев-
но, що знає ихъ зъ ихъ лі-
тературныхъ праць. Припу-
скаемо, що авторъ выховавъ
ся въ Россіи. Тымъ лѣпше.
Тамъ прецѣ знаютъ про
Шевченка, Кудѣша, Нечуя-
Левицкого, Марка Вовчка и
другихъ, а мы образовались
на тыхъ взорахъ. Най буде
звѣстно автору статѣ „Unici
i Polacy“, що въ Гали-
чинѣ маемо три гимназїи зъ
языкомъ выкладовымъ ма-
лорускимъ и въ одной зъ

тыхъ, а се во Львовѣ выхо-
вались люде, котрі нинѣ
редагують „Свободу“. У весь
часъ, въ протягу 8 лѣтъ у-
чили ся они всѣхъ предме-
товъ въ своимъ рѣднѣмъ ма-
лорускомъ языкѣ — одже
теперь силою навѣтъ при-
звычаєня не въ силѣ сотво-
рити „volarik-y“. О. Груш-
ка, бувшій довголѣтній ре-
дакторъ и влеститель „Сво-
боды“ — а теперь головна
сила робѣтничая въ нашой
часописи, володѣе всѣми
европейскими языками зна-
менито, а малорускимъ такъ
скѣнчено, якъ мы се лишѣ
въ правѣ осудити. Заявля-
емо такожъ, що нѣякого п.
Жука въ редакції теперѣш-
ной мы не бачили. Впро-
чѣмъ мы мусѣли-бы высе-
лати на елементарну науку
малоруского языка нашихъ
товарищѣвъ по перу, але
годѣ, се люде старші, годѣ
бы ихъ граматиками и чи-
танками мучити. Мы лишѣ
имъ радимо, щобъ на буду-
че въ не свое ремѣсло не
вдавались, бо якъ не стер-
пимо, щобъ „Polak w Ame-
ryce“ дававъ намъ науки,
якъ мы маемо поступати въ
нашихъ справахъ церков-
ныхъ и організаційныхъ,
такъ тымъ больше не поз-
волимо, щобъ „Jutrzenka“
не маючи понятія объ мало-
рускомъ языкѣ, могла намъ
якись wskazѣвки давати.
Лѣпше най зверне свое ко-
нѣ до тыхъ польскихъ ча-
сописей въ Америцѣ, котрі
пишуть неможливымъ поль-
скимъ языкомъ справдеп-
нымъ „volarik-омъ“ — ши-
роке поле до дѣлания. И въ
тѣмъ разѣ мусимо сказати:
Medice cura te ipsum.

ПОСМЕРТНІ ВѢСТИ.

Михайлѣ Бакѣшъ, членъ
„Союза“, членъ Братства св.
АА. Петра и Павла въ Мт.
Кармель, въ наслѣдокъ тяж-
кого потовченія въ майнахъ,
упокоивъ ся въ пятницу ве-
черомъ дня 20 серпня.

Величаві похороны водъ
були ся въ недѣлю 25 серпня.

Вѣчная ему память!

ОГОЛОШЕНЬЕ.

Если бы кто знавъ, где пе-
ребуває мой мужъ ИЛЬКО
РЫДЗАНИЧЪ, родомъ зъ
Мохначки, въ Галичинѣ ко-
трый еще передъ 8 роками
мене оставивъ и до Амери-
ки водѣхавъ, най буде лас-
кавъ повѣдомити мене о мѣ-
сти его перебуванія на слѣ-
дующу адресу:

Domka Cimbalak - Rydzanica
E. 87 str, № 208 Near 3-th Av
NEW-YORK, CITY

ХЛОПСКА КОМИСИЯ.

Оповідання Ів. Франка.

(Конець).

IX.

— Тепер час! подумав я собі і послинив ско-
вану руку, щоб тым лекше з неї сховалося желѣзо.
Як поперѣ, там оно й сховало, хотъ аж кости въ до-
лоні захрустѣли. Ну, добре, що рука вольна. Борзенко
і обкрутивъ повереслами путо і привязавъ его до ноги
а поверхъ натягнувъ штанку. А теперъ бы на банты!
Озираючись: присяжний дрѣмає підъ шопою, баба
пряде. Добре. Легенько-легенько я выповзъ зъ підъ ко-
жуха, але такъ, щобъ кожухъ лежавъ такъ само і щобъ
зъ далека могло здавати ся, що я лежу на мѣсці. А скоро
зъ підъ кожуха, я шустъ въ кутъ, де мя вже зъ водѣ
шопы не було видно, а тамъ горѣ стѣвою по делиню
на платовѣ. Тяжко було, але страхъ додавъ силы, —
выдрапавъ ся. Ну, а вже скоро на платовѣ, такъ заразъ
і за кроку вчепивъ ся і держачись крокви, я по ла-
тахъ. мовъ по сходахъ, звѣшений горѣлиць надъ то-
комъ долѣзъ аж до бантини. Скоро тамъ, я перелѣзъ
на жито, въ дѣру, та до стрѣхи. Разъ-два, выпоровъ зо
стрѣхи кѣлька китицъ і тымъ отворомъ протисъ ся на
двірѣ. Боже, якимъ милымъ видавъ ся менѣ свѣтъ,
колимъ такъ збитый, змученый, дрожащій, высунувъ
голову зо стрѣхи, мовъ шуръ изъ муки! Далѣ, долѣ
стрѣхою, въ садъ, долѣ садомъ надъ рѣку!... Рѣка не
широка, але глубока, спокѣйна. Нема коли гадати, —
гайда въ воду! А за водою лука, далѣ лозовѣ корчѣ,
бѣльщина, а далѣ-далѣ широчезній луги, засѣяній копи-
цями сѣна, мовъ звѣздами.

Бовтнувъ ся я въ рѣку, якъ стоявъ, — і такъ
мене тота вода освѣжила, що я духомъ ставъ на дру-
гомъ березѣ, перебѣгъ черезъ луку, та шустъ въ лозы.
Ту я пань! Хто мя ту найде! Ажъ ту я позволивъ собі
одѣхнути. Слухаю, — ого, въ сѣлѣ крикъ, гвалтъ! По
саду бѣгають, шукають, радять ся. Еге, гадаю собі, —
шукайте теперъ вѣтра къ полю!

Шмигнувъ я лозами, та въ луги. Де були при-
сѣні люде, тамъ я ихъ выминавъ, ховаючись поза ко-
пицѣ. Луги въ тыхъ сторонахъ типнуть ся довго-довго
понадъ рѣку. До кѣлькохъ панѣвъ належать. Декуды
ще копицѣ, декуды вже стирты або стоги, — то тамъ
і пусто зовсѣмъ.

Вечерѣло. Я страшно змученый, пити хоче ся, бо-
лить все тѣло. Конче треба десь припочити. Вышукавъ
я великій стѣгъ на горбку надъ самою рѣкою. Стѣгъ
бувъ уже давно вывершений, накрытый околотомъ
і переперезанный навхрестъ лозовымъ прутемъ. То я по
прутю выдрапавъ ся ажъ підъ вершокъ, выбравъ тамъ
підъ самымъ вершкомъ въ сѣнѣ такую нору, щобъ зо-
всѣмъ закрыло чоловѣка — одтакъ тото сѣно выbrane
поподыхавъ доломъ поподъ пруте. Тогдѣ до воды. Ро-
зобравъ ся зовсѣмъ, выполокавъ шмате одѣ крови, об-
мывъ ся самъ... Якъ бисте були тогдѣ видѣли мое
тѣло — цѣле снѣге, а червоныхъ рубцѣвъ только, що
въ клубку хрестѣвъ. Вымочивъ ся я такъ въ водѣ до-
бре, поки на березѣ мое шпате не высохло, а одтакъ
забравъ ся въ свое легище. Высоко такъ, щобъ мя не
намадавъ зъ землѣ, а при томъ такъ, що моя голова
заслонена стоговою накрывкою, а менѣ зъ моеи крыѣвки
видно далеко-далеко все, якъ на долоні. Але недовго
я дививъ ся кругомъ. Пусто, нѣ живои души. Якъ зас-
ну по тыхъ пригодахъ, то кажу вамъ, двѣ doby не
вылазивъ зо своєї норы. Томъ чувъ ся такимъ сла-
бымъ, що нѣбы нѣ рукою не кину нѣ ногою, і вже са-
мовольно ждавъ смерти, — то зновъ вступала въ мене
якась сила і я починавъ зновъ розгадувати, що ту
дѣяти далѣ.

X.

Щожъ далѣ? Перележавъ я такъ двѣ добѣ не ру-
шаючись, а далѣ годѣ було. Голодь, спрага. Розгадавъ
я собі, якъ і що, дочекавъ вечера, тай далѣ зъ кры-
ѣвки, і розумѣ ся просто до того самого села. Тамъ
у мене знакомый бувъ, — я до него. Попѣвъ, покрѣ-
пивъ ся, тай ще таки той самон ночи мы пошли до
того самого хлопа до коморы. Ну, але вже мы его такъ
обидѣли, що певно не пожалувавъ ся на насъ! Я такій
бувъ на него недобрый, що немогучи взяти двоухъ ко-
жухѣвъ, порѣзавъ ихъ на шкamate.

Що вже я одтакъ неразъ перевѣдувавъ ся сторон-
скими людьми: а що тамъ мой газда порабляє? Смиѣли
ся. Кажуть, що зъ разу на стару бувъ напавъ, трохи
не забивъ, що нѣбы она выпустила злодѣя. А якъ го
заразъ за кѣлька день обидѣли до дробки, то иртыхъ.
Все, кажуть, бонть ся, щобъ го ще не подѣлили.

— Дурный, дурный! — кажу я. Перекажѣть ему,
что най не бонть ся. Я не такій дурень, якъ онъ, чтобы
я кравъ и заразы штемпы*) по собі лишавъ. За подѣ-
лене кара велика, а менѣ пожитку нема. Вы ему ка-
жѣть, най онъ только зновъ комору набивае всякимъ
добромъ, то вже я колись зновъ по старѣй знакомости
пригадаю ся!...

ВѢСТИ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

Польскій бедарки а народѣ.

Зъ Золочева пишутъ до
„Дѣла“:

Длячого нашъ народѣ у-
тѣкае зъ краю до Бразиліи?
Рѣчь ясна що зъ нужды,
а зъ нужды головно для то-
го, що нема нѣякого зарѣ-
бкы. Деякій зарѣбокъ могли
бы дати людямъ рады по-
вѣтвой при будовѣ и нап-
равѣ дорогѣ, мостѣвъ и т. п.
Тымчасомъ чи оно такъ дѣе
ся? Нѣ.

Наша золочѣвская рада по-
вѣтова вѣддае всю роботу
при дорогахъ доставу камѣ-
ня на гостинцѣ повѣтвой,
довѣзъ матеріалу на мосты
и т. п. — вѣддае жидамъ
(Для того и не чути, чтобы
жиди емигрували до Брази-
ли.)

И такъ на пр.: дорогу зъ
Золочева до Вѣлого Каменя
тримае жидъ Нахманъ Гріцъ,
— дорогу на лѣвнѣ Красне,
Гологоры, Русилѣвъ, Могилы
тримае жидъ пана мар-
шалка Гершь Маеръ зъ Кра-
сногъ, — шутеръ для кон-
сервациі доѣзду до желѣзницѣ
до Ожидѣ-Олеско и бу-
дѣву моста въ Вѣломѣ Ка-
мени тримае жидъ Маеръ
Мікулинеръ зъ Олеска, —
шутеръ водѣ Зборова три-
мае жидъ Хаимъ Ліндеръ
зъ Ярославчъ — и т. д.

Правда, доставу шутру
зъ Золочева до желѣзницѣ
тримае оденъ Русинъ че-
резъ чотыри роки. Жидамъ
было се очевидно „нерехтъ“;
що „хлопъ бересъ до та-
кихъ рѣчей“ и робить имъ
конкуренцію, то и взялись
на спосѣбы — наговорюва-
ли маршалкови всяки дива
— и панъ маршалокъ вѣд-
бирае доставу шутру водѣ
Русина, заявляючи, що „sam
wydzal powiatowy bedze do-
stawial szuter“. Ну, самъ вы-
дѣлъ. — то й меньше жалю
было тому христіанови, що
ему вѣдобрали. Тымчасомъ
показуеся рѣчь иначе. До-
ставу шутру, вѣдниту хри-
стіанови-Русинѣвъ, дають
любенько жидови Мошкови
Штрикерѣвъ зъ Золочева!

При томъ треба ще зга-
дати, якъ поводитъ ся на-
шому народови христіанъ-
скому на работѣ при доро-
гахъ у ливерантѣвъ жидѣвъ.

Одже для людей, що во-
зять, ломать або товчуть
камѣне, выплатъ усе въ не-
дѣлю. Вѣднѣй христіанини
цѣль днѣ же на той вып-
латъ, немае навѣтъ часу пої-
ти до церкви помолити ся.
А буває и таке, що бѣднѣй
чоловѣкъ приходитъ до жи-
да — розумѣ ся шапка въ

руцѣ — а незаставши жи-
да пытае жидѣвки: „де Жель-
манъ?“ то она ему вѣдно-
вѣдае: „Ты (даруйте за сло-
во) свине! що то Жельманъ?
кажи: панъ Жельманъ!“

Ось маешъ, народе, по-
мѣчь зъ рады повѣтвой! А
платишь наню рѣчно кѣль-
канацѣть тысячъ.

Щира правда!

Русинъ Григорій Бореукевичъ, жи-
данянинъ, касиеръ братства св. Ни-
колая и членъ рады повѣтвой.

Послѣдній транспортъ га-
лицкихъ емигрантѣвъ до Бра-
зиліи, устроений товари-
ствомъ св. Рафаила, пере-
высѣливъ що-до своего числа

(600 душъ) всѣ попередній.
Сей транспортъ (а якъ одна
польска газета наивно на-
звала „wycieczka“) веде д-ръ
Стан. Клобуковский, дирек-
торъ товариства торговель-
но-географическаго — и для
того то, мабуть для звели-
ченія призирано таке чис-
ло емигрантѣвъ. П. Клобу-
ковский, якъ кажутъ польскій
газеты, мае заняты ся на
мѣсци въ Бразиліи органи-
заціе емигрантѣвъ и поста-
рати ся о навязанье торго-
вельныхъ вѣдносинъ мѣжъ
„Polska Macierza“ а кѣль-
ніями. А мы бы думали, що
замѣстъ организаціи повинни
проводирѣ заняты ся нап-
ерше вызволеньемъ нап-
иныхъ галицкихъ невѣольни-
ковъ зъ плѣнѣній и охоро-
ною каждого теперѣшного
транспорту чередъ такимъ
нещастьемъ. — Вѣдѣнскій
газеты доносятъ, що сей
транспортъ прибувъ до Вѣд-
на во второкъ рано и пере-
ходивъ улицями зъ двѣрца
пѣвнѣчной желѣзницѣ на
дворецъ полудневои желѣ-
зницѣ, чтобы ѣхати въ даль-
шу дорогу до Триесту. Въ
транспортѣ было 200 дѣтей,
мѣжъ тыми 30 невольцѣвъ
при грудяхъ. Походъ сихъ
галицкихъ сѣромахъ выкли-
кавъ у Вѣднѣ велику сен-
зацію и зачудованье, люде
ставали по улицяхъ, такъ
що ажъ комунікація была
спинена.

Жидѣвская напасть.

Въ субботу дня 13 н. ст.
липпя с. р. привѣзъ до
Коломыѣ зъ Буковины пи-
лимонъ вишнѣ на продажъ
и ставъ на рынку, на при-
значеномъ для фѣръ мѣсци.
Люди зѣйшли ся и почали
вишнѣ купувати, а мѣжъ
людьми-христіанами купо-
вали такожъ и молоді жи-
дики, за що старшій жидъ
почали на нихъ сварити, а
декотрий и штурхати, що не

шавують набабъ. Чимъ
разъ то большіи купа
збирала ся, и дѣйшли до
того, що осмѣлена жидѣва
почала кидати чимъ попало
на вѣзъ зъ вишнями. Въ томъ
часѣ купувавъ тѣ вишнѣ
водѣ своихъ родимѣвъ за-
мешкалый въ Коломыи пи-
лимонъ, Николай Черни-
шевъ, а увидѣвши жидѣвску
напастъ, ставъ въ оборонѣ
своихъ родимѣвъ, але вѣд-
важный жидѣкъ Давидъ
Вайсеръ ухопивъ его за бо-
роду и такъ сильно потяг-
нувъ, що повѣ бороды выр-
вавъ. Зробивъ ся крикъ,
надѣбгла полиція и розог-
нала жидѣвскій кагалъ. Те-
перь Николай Чернишевъ
ходитъ по Коломыѣ лишъ
зъ одною половиною боро-
ды, а справу вѣддавъ до
суду. А треба знати, що у
старѣйрѣвъ борода есть
святостію ненарушимою.
Цѣкава рѣчь, якъ судъ тую
справу розсудить.

Американская Русь.

Апсонія: Тамашній на-
шій брати старають ся всѣ-
ми силами щобъ могли мати
свою руску церковь. — По-
магай Богъ!

о. Полянскій гр. катол.
русскій священникъ зъ Пит-
сбургу, выѣхавъ дня 4 сеп-
тембра до краю.

ВЕЛИКОЕ ТОРЖЕСТВО!

Дня 22. Септембра по
нов. числ. 1895 р. вѣдбуде ся
торжественное благослове-
ніе новой Церкви, збудованой
въ Питсбургѣ, при улицѣ
7-ой и Карсонъ Савдсайдъ.

КОРОТКА ПРОГРАМА ТОРЖЕСТВА ТАКА:

1) Въ Суботу, дня 21-го
септ. о год. 8-ой вечеромъ,
буде концертъ и театральное
представленіе (аматорами
изъ Олифанту) мелодрамы
въ 2. актахъ:

„Звѣщенный Юрко“

2) Въ Недѣлю, 22. септ.
всѣ Братства соберутся въ
Питсбургѣ на ул. 7-ой и
Грантъ и пойдуть вѣдти
около год. 10-ой рано вели-
кою парадомъ черезъ мѣсто
до церкви.

3) Около год. 11. передъ
полуднемъ:

Благословеніе новой цер-
кви и соборная Литургія.

4) По Службѣ Божой —
гостина въ великой галѣ,
при новой церкви.

Маемя честь на славнѣтъ
нашу запросити ч. ч. Брат-
ства, Всѣхъ оо. духовныхъ и
вѣрныхъ.

Церковная Рада.

О г о л о ш е н і е.

Еслибъ кто знавъ о мѣсци
перебуванія СЕКЕЛЫ, ко-
трый вѣроятнѣо перебуває въ
Colorado, а котораго глядае
его жена Юлія Секела, нехай
подасть ласкаво его адресу
до Редакціи „Свободы“.

*) „Штемпы“ въ жидѣвскомъ діалектѣ значить „сѣдѣ знать“.

ВСЯЧИНА.**Водоспад Ніягари.**

Силу воды водоспаду Ніягари ужили до výroбу алюминіюмъ. 28. серпня с. р. впроваджено першій разъ въ рухъ электричну машину, котра за помощью водоспаду Ніягари функциоуе. Богато корреспондентів рожныхъ газетъ и богато другихъ гостей були свѣдками výroбу металю за помощью силы электричнои.

Сила электрична есть 2.500 вольтъ сильною. Товариство вырабляе денно 5000 фунтовъ алюминіюмъ — але при улучшеню машинери въ короткомъ часѣ буде виробляти подвойну сколькостъ металю. При зниженій цѣнъ платитъ ся фунтъ алюминіюмъ 50 цент. Цѣлый тыждень, день и вѣчь, навѣтъ въ недѣлю, фабрика есть въ руху. Выробъ электричности за помощью воды, оказуея далеко таньшимъ, якъ де инде, навѣтъ въ Пенсильвеніи, де уголь дуже дешевый.

Се оденъ дальше крокъ въ выкорыстованю силъ водоспаду Ніягари.

Кѣлько важитъ мільардъ въ металю або банкнотахъ?

На се пытанье така водповѣдь: Мільардъ въ сѣбѣлѣ важитъ 5 мільонѣвъ кильограмѣвъ, въ золотѣ 322.580 клгр., въ банкнотахъ сто-франковыхъ 11.580 клгр., въ банкнотахъ тысячь франковыхъ 1780 клгр. До перенесеня мільярда въ банкнотахъ тысячь франковыхъ потреба 18 людей, въ банкнотахъ сто-франковыхъ 150, въ золотѣ 3225 а въ сѣбѣлѣ 50.000 людей.

Въ декотрыхъ мѣсцевостяхъ Мексикю, якъ пише „Pearson's Weekly“ расте трава, котра усиляе звѣрята. Наколи конѣ напасутъ ся сей травы засипляють стоячи, то коровы и вѣвцѣ заразъ кладутъ ся на землю. Часто трафляе ся подорожнымъ, що коли конѣ ихъ попасли ся на такой травѣ, тяжко було ихъ потому пробудити. — Сонъ такой тревае у тыхъ звѣрять одну або двѣ години. Яка причина такого удуреня звѣрять тою травой, до теперъ не знаютъ учены.

I. B. JOUNG,

Кандидатъ на шерифа зъ партіи демократичнои. Чоловѣкъ честный, совѣстный; насъ Русинѣвъ буде у всѣхъ справахъ подперати. Ради-мо нашимъ братьямъ горожанамъ американскимъ **що бы всѣ, якъ одинъ мужъ голосовали на сего чоловіка.**

T. TALPASZ,**ТЕОДОЗІЙ ТАЛПАШЪ**

РУСКИЙ РЕСТАВРАТОРЪ

— и —

ГОТЕЛЬНОЧІЙ**246****PEARL STR.****SHAMOKIN, PA.**

Недалеко рускои плебаніи.

Добрый вечеръ, друже мой!
— Добрый вечеръ, сате!
— А куда такъ спѣшите?
— До Талпаша, брате!

Шо за Талпашъ? Звѣдки онъ?
— Та-жъ краинъ нашъ милый
— У него всѣ русини
— Подкрѣпляютъ силы!...

— Шо за бриндза й пиво тамъ!
— Обходитъ ся файно!
— Обслугуе якъ братьямъ!
— Таньо надвычайно!

ЮЛІАНЪ КОПЫСТЯНСКІЙ**Гавріилъ Малінякъ**Гуртовный складъ
(Wholesale)

20 Market str.

SHAMOKIN, PA.

Мають завсѣгды на складѣ свѣже добре пиво въ великихъ и малыхъ бочѣвкахъ зъ наилучшихъ броварѣвъ, горѣвки (whiskey) и лѣкеры наилучшого гатунку

Братя! замавляйте у своихъ.

РУСКИЙ КОМ. ШТОРЪ

727 Commerce str.

SHAMOKIN PA.

Манажеры:

МИХАИЛЪ ЛАВОВСКІЙ
МИХАИЛЪ КОЛОДЪЙ

Всяки товары наилучшого сорта, дуже туні

Родимці! не спомагайте жидѣвъ, але своихъ братѣвъ!

СЛАВЯНСКІЙ ГОТЕЛЬ

Станислава Леоновича.

Мзе завсѣгды свѣже и добре ПИВО, РОЗЛИЧНИ ГОРѢВКИ, ВИНА, ЛѢКЕРЫ И ЦИГАРА.

УСЛУГА ПИЛНА И СОЛДНА.

памятайте его адресъ!

S. LEONOWICZ,813 E INDEPENDENCE Str.
SHAMOKIN PA.**Dr. JOHN SZLUPAS,**

Office: 421 Penn Ave

Telephone: 1613.

SCRANTON, PA.

АПТИКА СЛОВЕНСКА.

Лѣчитъ всякй хоробы въ короткомъ часѣ и успѣшно.

Поручаемо сего доброго лѣкара нашимъ братьямъ Русинамъ.

Dr. F. J. MEEK,

Д-ръ. МИКОЛАЙЧИКЪ

103 Shamokin, str.

Одинокій лѣкаръ, славянинъ на цѣле мѣсто. Лѣчитъ всякй хоробы совѣстно и въ короткомъ часѣ. Особливо незрѣванный лѣкаръ въ справахъ положничихъ. Говоритъ по англійски, по руски и по польски. Горячо поручаемо сего знаменитого доктора, нашимъ Русинамъ.

JOHN GLOWA,**EXSELSIOR, PA.**

Одинокій штормъ на цѣлый Exelsior ИВАНА ГЛОВЫ — Вже его не потребуемо захвалювати, бо каждый не водъ нимъ его знае, а хто е-ще не знае, най зайде и купитъ, а певно не-пожалуе. —

SCHLOS & KLEIN

10. East Market Square „Hello“, 3373

WILLIAMSPORT, PA.

Гуртовный складъ наилучшой ВИСКИ, ВИНА всякого рода и всѣхъ наилучшихъ напѣвъ на цѣлу околицу, а навѣтъ на цѣлу Пенсильвенію. Виску, вино, всякй здоровй напитокъ бочками и фляшками купуютъ всѣ и дуже зъ того задоволенъ и здоровй.

Якъ хте только разъ купить въ томъ складѣ — нѣколи не пожалуе того.

Въ цѣлой Пенсильваніи пють виску, вино и всякй напитокъ зъ того славного складу. Нашй люде, якбы хтѣли закупити собѣ трукѣвъ на КРЕСТИНЫ, ВЕСЕЛЯ и другй okazji, най удають ся до той фирмы; тамъ достанутъ таньо, а напитки такй, що душу и сердце розвеселяють.

O. MURDZA & BRO'S.**O. МУРДЗА и БРАТЪ.**

46. Second str.

MT. CARMEL, PA.

Только оденъ рускій штормъ на цѣле мѣсто. Всякй товаръ наилучшого сорта. Услуга точна. Конѣ, якъ каты.

Купуйте люде у своего, еже часъ купити жидѣвъ.

J. BOBKOWSKIПРЕДПРИЕМЦЯ ПОХО-
РОНѢВЪ.

300

PEARL and MULBERRY str.
SHAMOKIN PA.

Удавайте ся въ потребѣ до него.

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ**ШТОРЪ**

въ

ОЛИФАНТЪ ПА.

Пѣдъ зарядомъ

ГЕОРГІЯ ХИЛЯКА

Звѣстнаго руского патриоты. Есть се наилучше заосмотреный зѣ всѣхъ штормѣвъ во всѣ потребный товары и всякого рода по якъ наилучшой цѣнѣ. Каждый тамошний Русинъ уважаючи себе правдивымъ и щирымъ патриотомъ, най спѣшитъ до своего руского шторму. Особенно нашй гадзды най йдутъ громадно! Нащо Юськовъ, Шмульвъ помагають? Идѣтъ до своего.

ИВАНЪ ТАЛПАШЪ

Недалеко лигайского дѣша въ

Mt. Carmel, Pa.

Поручае любимымъ краинамъ свой добре заосмотреный **ГОТЕЛЬ.**

Пиво, горѣвка, ликеры и щигары наилучшого сорта.

Таный и выгодный ночлегъ.

Снѣдане, обѣдъ и вечера все свѣже, смачнее и дешевле.

Попробуйте

РУСКА ТОРГОВЛЯ

(Creek Store Company)

415 Shamokin Str.

въ **ШАМОКИНЪ ПА**

Поручае мѣсцевымъ Русинамъ и на околицу свой богатый складъ всякого рода викуалѣвъ и майнерскихъ знарядѣвъ.

Е тугъ мясо

И лопата,

Суть и скирнѣ

И гербата,

Перецъ, гвозды и кобасы, Мука, крохмаль, солонина Мыски, горшки всѣ овощи Зеленина и сушеннина.

Е чернущка,

Е петрушка.

D. SALEY

136, Morris str.

JERSEY CITY N. J.

Продае книжки рускй: **МОЛИТВОСЛОВЫ, БІБЛІЯ, ЖИТІЯ СВЯТЫХъ**, всякй популярный научный брошуръ и другй рускй книжки.

Молись, трудись, учись, до СОЮЗА запишись, до читальнѣ ходи, Бога въ сердце май, ближняго люби, церковь посѣщай, Свободу читай,

Русь святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй, въ процеса не вдавай ся. Въ лютерію не грайте, только грѣшъ щадѣтъ

Братя! намъ треба „Народного Дому“, ану скинтесь по центови Се не забувайте! Буде зъ васъ.